

การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน
ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
A Study of Environmental Conservation Approaches
of Thamuang Tambon Community, Amphoe Selleum,
Roi Et Province

ศักดิ์ศรี สืบสิงห์^{1*}

Saksri Suebsing^{1*}

¹ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

¹ Lecturer, Education of Faculty, Roi Et Rajabhat University, Roi Et Province 45120

* Corresponding author e-mail: sci.sak@gmail.com

Received: March 23, 2019; Revised: June 22, 2019; Accepted: July 24, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ้านท่าม่วง ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การคำนวณจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน และใช้สถิติ Pair t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนในชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 โดยด้านแรงบันดาลใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา และด้านพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามลำดับ 2) ประชาชนในชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีแตกต่างกันมีวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านแรงบันดาลใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และด้านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

Abstract

The research aims to 1) Study method and guidelines for Environmental Conservation Tumbon Thamuang Community, Selaphum District, Roi Et Province 2) Compare environmental conservation in community of Tambon Tha Muang, Roi-som District with different sex. Samples used in this study include people living in Tumbon Thamuang, Selaphum District, Roi Et using the formula of Yamane (Yamane, 1973) 400 persons. The tools used in this research consisted of questionnaires tests. The statistics used to analyze the data, including statistics and statistical Pair t-test. The results found that: 1) The people living in Tumbon Thamuang, Selaphum District, Roi Et at a high level with an average of 3.83 and standard deviation of 0.69 with the inspiration of the environment the most, followed by the environmental education and Behavioral environmental conservation, respectively. 2) The peoples living in Tumbon Thamuang, Selaphum District, Roi Et. Inspiration for the environment and conservation.

Keywords: Environmental conservation

บทนำ

การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ ได้ผลอย่างแท้จริงต้องอาศัยทั้งเวลาและทรัพยากร โดยจะต้องแก้ไขที่ต้นเหตุสำคัญ คือตัวมนุษย์ โดยทำให้มนุษย์เข้าใจ ตระหนัก เห็นคุณค่าและลงมือแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้กลยุทธ์ทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการใช้กระบวนการทางสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education Process) มาเป็นหนทางในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนัก เปลี่ยนค่านิยม ให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศทุกวัย มารวมมือกันมีจิตสำนึกสาธารณะที่จะมีความรับผิดชอบต่อบัญชาภาพลังงาน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อมประเด็นอื่น ๆ อย่างเป็นระบบด้วยการที่ใช้การศึกษาที่มีอยู่ทุกระบบที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ระบบการศึกษาดังกล่าวคือการศึกษาในระบบ (Formal Education) ตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาล อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึง

ระดับอุดมศึกษา และนอกระบบ (Non-formal Education) คือการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีมานานแล้วในประเทศไทย รวมทั้งระบบการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Education) ด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Education) โดยการจัดการฝึกอบรมให้มีจิตสำนึกสาธารณะที่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงจะสามารถแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นองค์รวม (นงนภัส คูวารัญญู เทียงกมล. 2554)

ความพยายามที่จะทำความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ทำให้นักจิตวิทยาค้นคิดวิธีการรวมตลอดจนการพัฒนาทฤษฎีและแบบจำลองซึ่งมาเป็นจำนวนมาก ความสามารถเข้าใจถึงการเกิดของพฤติกรรมหรือการแสดงออกของมนุษย์ ที่จะนำไปสู่การทำนายและควบคุมพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาหรือเสริมสร้างพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่าง ๆ ซึ่งการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมบุคคลมีแนวทางหลักอยู่หลายทาง แต่แนวทางที่ผู้วิจัยสนใจใช้เป็นกรอบความคิดพื้นฐานในการวิจัย คือ รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) โดยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมนี้เป็นทฤษฎีที่กำลังได้รับความนิยมในสากลและในประเทศไทยเนื่องจากช่วยทำให้นักวิจัยมีมุมมองเกี่ยวกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมบุคคลในหลายด้าน ทั้งสาเหตุทางด้านจิตใจของบุคคล สาเหตุทางด้านสถานการณ์ และสาเหตุที่เป็นอิทธิพลร่วมหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของจิตใจและสถานการณ์ของผู้กระทำ (ดวงเดือน พันธุ์นาวิณ, 2551; อ้างอิงมาจาก Magnusson, 1999) จากการได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ พบว่า การทำการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยและสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สัมพันธ์กับปัจจัยเหตุด้านจิตลักษณะเดิม จิตลักษณะเกี่ยวกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมปัจจุบันยังมีน้อยมากทั้งยังไม่มีการศึกษาอย่างบูรณาการเป็นองค์รวมที่ชัดเจนในด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยและสาเหตุของพฤติกรรมในด้านอื่น ๆ

จากความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและหาแนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านท่าม่วง ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพัฒนาเป็นแนวทางในการป้องกันแก้ไขเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ เพื่อให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ภายในชุมชนบ้านท่าม่วง ให้สามารถคงอยู่อย่างมีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ้านท่าม่วง ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 18,530 คน (ข้อมูลจากเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2561) และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การคำนวณจากสูตรของยามาเน (Yamane, 1973) จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (เป็นแบบ Rating scale 5 ระดับ) และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีความเชื่อมั่น .89

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสอบถามไปให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้รับกลับคืนมา 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติในการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t - test

โดยใช้เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2545: 102) ดังนี้

4.50 - 5.00	แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับมาก
2.50 - 3.49	แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง

- 1.50 – 2.49 แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับน้อย
 1.00 – 1.49 แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

1. การศึกษาวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังตารางที่ 1 – 2

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ขอความ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	123	30.80
	หญิง	277	69.20
อายุ			
	ไม่เกิน 20 ปี	42	10.50
	21 – 30 ปี	37	9.30
	31 – 40 ปี	68	17.00
	41 – 50 ปี	91	22.80
	51 – 60 ปี	83	20.80
	61 ปีขึ้นไป	79	19.80
ระดับการศึกษา			
	ประถมศึกษา	197	49.30
	มัธยมศึกษาตอนต้น	54	13.50
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	87	21.80
	อนุปริญญา/ปวส.	17	4.30
	ปริญญาตรี	45	11.30
	รวม	400	100

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าประชาชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.20 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.80 และระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของประชาชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวม

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
ด้านการอนุรักษ์ดิน	3.35	0.81	มาก
ด้านการอนุรักษ์น้ำ	3.50	0.64	มาก
ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้	3.73	0.76	มาก
ด้านการอนุรักษ์อากาศ	3.40	0.50	มาก
ด้านการอนุรักษ์พลังงาน	3.32	0.48	มาก
โดยภาพรวม	3.46	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าประชาชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 ซึ่งประชาชนในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีแนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการแสดงออกทางพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภาพรวมแต่ละด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 รองลงมาคือ ด้านการอนุรักษ์น้ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 และด้านการอนุรักษ์อากาศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	N	$\bar{x}$	S.D	t	Sig.
การอนุรักษ์ดิน	123	3.15	0.93	1.902	0.072
	277	3.55	0.69		
การอนุรักษ์น้ำ	123	3.40	0.60	0.890	0.385
	277	3.60	0.68		
การอนุรักษ์ป่าไม้	123	3.70	0.80	0.195	0.847
	277	3.75	0.72		

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	N	$\bar{x}$	S.D	t	Sig.
การอนุรักษ์อากาศ	123	3.35	0.49	0.809	0.428
	277	3.45	0.51		
การอนุรักษ์พลังงาน	123	3.26	0.45	0.697	0.494
	277	3.37	0.50		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จะเห็นได้ว่า ประชาชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ดิน การอนุรักษ์น้ำ การอนุรักษ์ป่าไม้ การอนุรักษ์อากาศ และการอนุรักษ์พลังงาน

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการศึกษาตามสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนในชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีพฤติกรรมที่แสดงออกในการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการอนุรักษ์น้ำ และด้านการอนุรักษ์อากาศ ตามลำดับ เช่น การปลูกต้นไม้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้แก่ชุมชน มีการรักษาแหล่งน้ำในชุมชนและการประหยัดน้ำประปา และการลดการเผาขยะหรือวัสดุต่าง ๆ ในชุมชน

2. ประชาชนในชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีวิธีการ และแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ดิน การอนุรักษ์น้ำ การอนุรักษ์ป่าไม้ การอนุรักษ์อากาศ และการอนุรักษ์พลังงาน

จากการการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษามีข้อควรอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้มากที่สุด

รองลงมาคือ ด้านการอนุรักษ์น้ำ และด้านการอนุรักษ์อากาศ ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของธีรเดช ชูมณี (2557) พบว่า โดยภาพรวมประชาชนชุมชนบ้านเป็ด ใน มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรต้นไม้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และวันวิสา เอือกเย็น (2555) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีความรู้มากที่สุดคือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ใน ชุมชน เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ ที่ดิน สัตว์ป่า ฯลฯ อย่างระมัดระวัง การปลูกป่าเพิ่มทำให้ เกิดความชุ่มชื้นได้ การทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลายการปล่อยน้ำเสียลงสู ่แม่น้ำลำคลองก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2. ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีวิธีการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ดิน การอนุรักษ์น้ำ การอนุรักษ์ป่าไม้ การอนุรักษ์อากาศ และการอนุรักษ์พลังงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของวันวิสา เอือกเย็น (2555) พบว่า เพศส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมด้านการรวมดำเนินกิจกรรมและด้านการรับผลประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับธีรเดช ชูมณี (2557) พบว่า ประชาชนที่เป็นเพศชายมี การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนมากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับ แนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980 อ้างถึงใน สุทธิชัย เทียนโพธิ์, 2549) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับกำรมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพ รายได้และทรัพย์สิน ระยะเวลาในท้องถิ่น พื้นที่ดินถือครอง มีผลต่อ ความรู้ความเข้าใจตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลหรือกลุ่ม อันจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ของคนกลุ่มนั้นในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีวิธีการและแนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนอยู่ในระดับมาก

1.2 ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนวิธีการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นอย่างดี

1.3 ประชาชนมีการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ ความรู้สึกหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชนในท้องถิ่น ให้มีความรู้สึกหวงแหนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะโรงเรียนต้องให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์จะต้องรู้จักอนุรักษ์ให้คงอยู่ไว้ตลอดไป

2.2 ควรส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทุก ๆ ด้าน เพราะการพัฒนาจะประสบผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของประชาชน

2.3 ควรมีการทำการวิจัยในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนอื่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2551). *จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ธีรเดช ชุมณี. (2557). *การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนของประชาชนชุมชนบ้านเป็ดในตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด*. การศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัย การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

นงนภัส คูร์วิญญู เทียงกมล. (2554). *การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม (Holistically Integrative Research)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วันวิสา เอกกเย็น. (2555). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุทธิชัย เทียนโพธิ์. (2549). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็ง: ศึกษากรณีสถานีตำรวจตระเวนปราบปรามผู้ก่อการร้าย จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. Third editio. Newyork: Harper and Row Publication.